

Demografische verkenning

2018

Demografische Verkenning 2018

Nijmegen kende over de afgelopen jaren:

Sterke groei

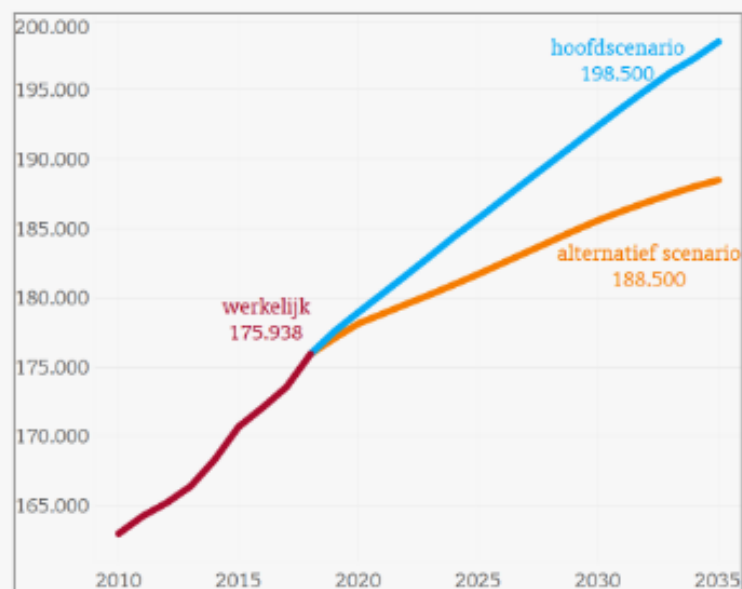

Sterke invloed
van studenten

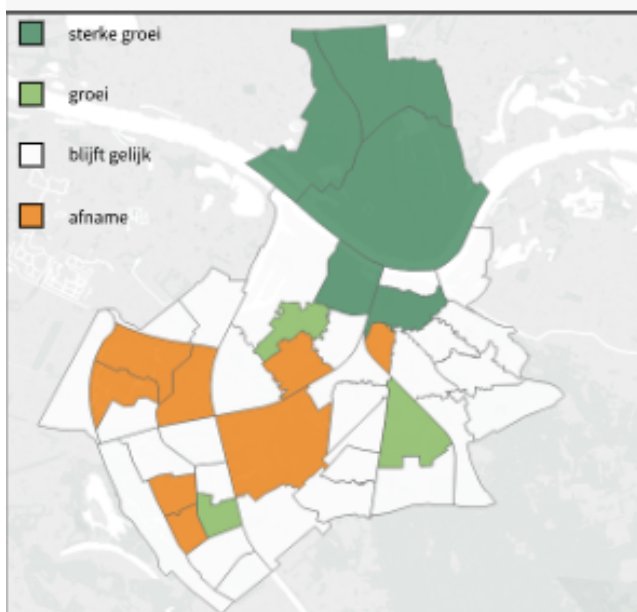
Groei bij nieuwbouw,
elders soms (lichte) krimp

Verskillende scenario's voor 2035:

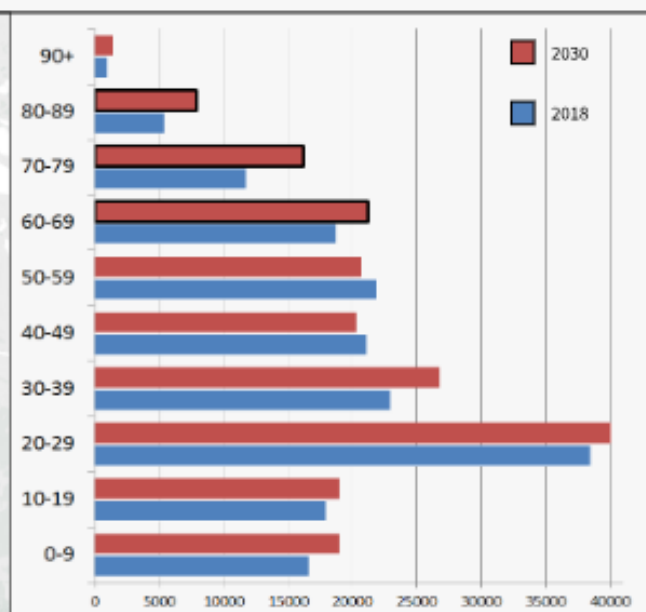

Lees het
rapport voor
uitleg over de
scenario's

Groei en krimp tot 2030

Sterke vergrijzing

Samenvatting

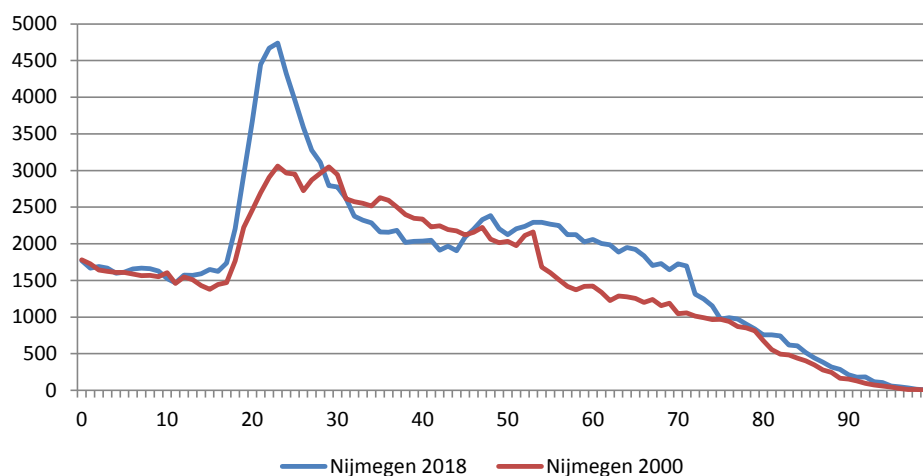
Bevolkingsontwikkeling van Nijmegen tot 2018

Op 1 januari 2018 woonden er ongeveer 176.000 mensen in Nijmegen. Sinds het jaar 2000 is het inwoneraantal in Nijmegen met 13% gestegen, een veel sterkere stijging dan in Nederland als geheel (8%).

Deze bevolkingsgroei heeft verschillende achtergronden:

- Er worden meer kinderen geboren dan er mensen sterven
- Er komen veel jongeren naar Nijmegen om een opleiding te volgen. Hoewel een groot deel van hen de stad na een aantal jaar weer verlaat blijft er ook een deel in Nijmegen wonen. De dip in vestiging van studenten in 2015 en 2016, door de invoering van het nieuwe studiefinancieringsstelsel, herstelt zich in 2017.
- Ook verhuizingen van en naar het buitenland zorgen voor een vestigingsoverschot in Nijmegen. Ook hierbij hebben buitenlandse studenten een steeds belangrijker aandeel.

Bij elkaar zorgt dit ervoor dat in Nijmegen de groep inwoners tussen 20 en 30 jaar sterk is gestegen sinds 2000. Ook de groep tussen 50 en 70 jaar oud is toegenomen, door het ouder worden van de grote naoorlogse geboortegeneraties.

Figuur 1 Aantal inwoners Nijmegen, naar leeftijdsjaar

Ook in de toekomst bevolkingsgroei in Nijmegen

Voor de toekomst verwachten we een blijvende groei van de Nijmeegse bevolking. In het hoofdsценario (woningbouw van 1000-1200 woningen per jaar, met zwaartepunt in Waalsprong en Waalfront, en een blijvende grote instroom van studenten) wordt een inwoneraantal van 198.500 in 2035 voorzien.

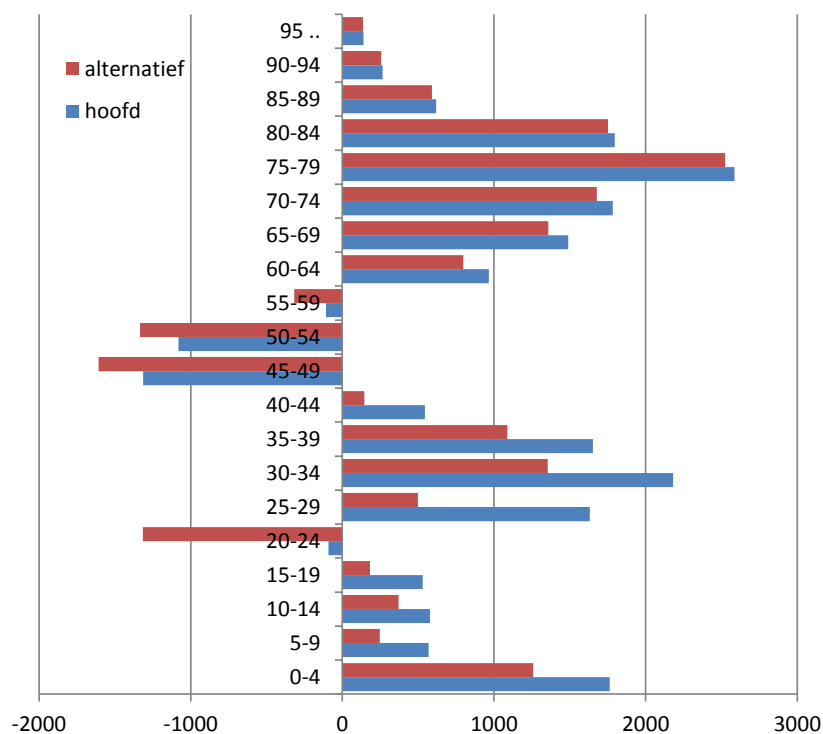
In het, vooral wat de instroom van studenten betreft, meer behoudende alternatieve scenario stijgt het inwoneraantal tot 188.500 in 2035.

	hoofdscenario	alternatief scenario
2018	176000	176000
2025	185500	181500
2030	192500	185500
2035	198500	188500

Figuur 2 Bevolkingsontwikkeling Nijmegen in twee scenario's

Toename ouderen, afname rond de 50

De sterkste groei de komende jaren is te zien bij de ouderen. Dat geldt voor beide scenario's, omdat de oorzaak van deze groei, het ouder worden van de geboortegeneraties uit 1945-1960, zeker is. Het zelfde gaat op voor de afname van de groep mensen rond de 50: dit wordt veroorzaakt door het ouder worden van een tamelijk kleine geboortegeneratie. De mate waarin de leeftijdsgroepen tussen 25 en 40 en de aantallen kinderen zullen toenemen is het meest onzeker, en varieert tussen de twee scenario's.

Figuur 3 Ontwikkeling per leeftijdsgroep in twee scenario's

Verschillen binnen Nijmegen

Tussen de stadsdelen in Nijmegen loopt de bevolkingsontwikkeling sterk uiteen. In stadsdelen waar veel gebouwd wordt, met name Nijmegen-Noord (Waalsprong) en Oud-West (Waalfront), maar ook het Stadscentrum, gaat het aantal inwoners flink toenemen. Daar tegenover staan stadsdelen waar de bevolkingsomvang stabiel blijft, of zelfs licht zal krimpen (Lindenholt, Zuid).

Grote lijnen en specifieke inzichten

Deze samenvatting beperkt zich tot de grote lijnen in de bevolkingsontwikkeling van Nijmegen. Voor veel toepassingen is juist zicht op specifieke gebieden en leeftijdsklassen belangrijk. Zulke inzichten laten zich moeilijk samenvatten. In de hoofdttekst van dit

rapport wordt in meer detail ingegaan op de uitkomsten van de Demografische Verkenningen 2018.

Wie vragen heeft die in dit rapport niet beantwoord worden kan bij bureau Onderzoek en Statistiek beroep doen op het basismateriaal van de prognose.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	5
Inleiding	6
Nijmegen tot 2018	9
Inwoneraantal neemt toe	9
Veel jongeren	10
Groei door geboorteovershot en migratiesaldo	11
Verschillen tussen wijken	18
Stadsprognose	21
Aannames	21
Uitkomsten	22
Vergelijkingen met andere prognoses	25
Prognose op stadsdeel- en wijkniveau	28
Inleiding	28
Prognose per stadsdeel	29
Groei en krimp per wijk	32

Inleiding

Waarom maken we een Demografische Verkenning?

Veranderingen in omvang en samenstelling van de bevolking hebben invloed op allerlei gemeentelijke beleidsvelden:

- Toename van het aantal ouderen (in bepaalde delen van de stad) gaat samen met toename aan zorgvraag, gebruik van gezondheidsvoorzieningen en andere voorzieningen voor ouderen.
- Veranderingen in samenstelling van de beroepsbevolking zijn van invloed op de stedelijke economie.
- Veranderingen in aantal en woonwijk van kinderen heeft effecten op de vraag naar onderwijs, jeugd- en sportvoorzieningen, etc.

Daarom bestaat er binnen de gemeente behoefte aan inzicht in toekomstige bevolkingsontwikkelingen.

Ook is het een gegeven dat sinds een aantal jaar de bevolkingsontwikkeling in verschillende regio's en gebieden in Nederland steeds meer uiteenloopt: naast groeigebieden en –steden zijn er ook krimpregio's. Dit stelt andere eisen aan het (gemeentelijk) beleid (van groei- tot krimpgebieden). Dit maakt de behoefte aan inzicht in de bevolkingsontwikkeling in Nijmegen nog groter.

Bestaat een “autonome” bevolkingsontwikkeling en een “autonome” prognose?

De redenen waarom behoefte bestaat aan gegevens over de toekomstige bevolking zijn duidelijk. Maar is het ook mogelijk een eenduidig antwoord te geven op de vraag naar omvang en samenstelling van de toekomstige inwoners?

Eigenlijk niet. Het is niet zo dat de bevolking van een stad een eigen, zelfstandige, onafhankelijke ontwikkeling doormaakt. Of de bevolking groeit of krimpt, hoe veranderingen in leeftijdsopbouw zijn wordt deels bepaald door de uitgangssituatie, de kenmerken van de mensen die nu al in de gemeente wonen. Maar daarnaast hebben ook andere ontwikkelingen grote invloed. Denk aan (veranderingen in) de aantrekkingskracht van de opleidingsinstellingen in Nijmegen, de economische situatie in onze regio en in Nederland als geheel, veranderingen op wereldschaal (wel of niet toestroom van asielzoekers/vluchtelingen) en politieke beslissingen (worden woningen in gemeente a, b of c gebouwd).

Ook geldt dat individuele personen en huishoudens vaak meer dan één optie hebben bij “demografische beslissingen”. Zo hebben mensen die van ver buiten Nijmegen in de regio komen werken verschillende opties. Ze kunnen in de stad komen wonen, voor een van de gemeenten in de regio kiezen, of over langere afstand gaan forenzen. Eén logische bevolkingsontwikkeling bestaat dus niet.

Welke relatie bestaat er tussen woningbouwplanning en verwachte bevolkingsontwikkeling?

De verhouding tussen woningbouw en bevolkingsontwikkeling is een soort kip-ei-relatie. Zonder woningbouw is er weinig ruimte voor bevolkingsgroei, andersom maakt verwachte bevolkingsgroei dat (meer) woningbouw nodig is.

Woningbouw heeft daardoor een element van “selffulfilling prophecy” in zich. Bouw je niet, dan zal de bevolking niet of beperkt toenemen, bouw je wel dan *kan* de bevolking wel groeien. Dat woningbouw altijd tot bevolkingsgroei leidt is echter niet waar:

- De vergrijzing en de, steeds langzamer voortgaande, huishoudensverdunding zorgen ervoor dat we voor een bevolking van dezelfde omvang toch meer woningen nodig kunnen hebben
- Extra woningen geven ruimte om belangstelling vanuit de eigen gemeente of van buiten op te vangen. Maar als die belangstelling er niet is, b.v. omdat een regio economisch niet aantrekkelijk is, zal alleen woningbouw niet tot meer bewoners leiden.

Sinds de economische crisis is er een nieuw element toegevoegd aan de relatie woningbouw-bevolkingsontwikkeling. Waar in het verleden gold dat stilvallen van woningproductie vaak een lokale kwestie was (en er in “concurrerende” gemeenten wel aanbod bleef bijkomen) is nu de woningbouw landsbreed in de knel. In het verleden waargenomen verbanden hoeven minder geldig te zijn voor de toekomst.

Zijn uitkomsten van bevolkingsprognoses hard?

Een bevolkingsprognose is gebaseerd op een stelsel van aannames die stuk voor stuk anders kunnen uitpakken. Dat maakt dat de uitkomsten van bevolkingsprognoses per definitie niet hard zijn. Daarom kijken we in de Demografische Verkenning naast het hoofdsceario ook naar een variant van de toekomstige ontwikkelingen waarin aangepaste aannames zijn verwerkt. Zo proberen we de bandbreedte van bevolkingsontwikkelingen in beeld te brengen.

Waarom maken we een eigen gemeentelijke prognose als er ook al landelijke prognoses zijn die op gemeentelijk niveau uitkomsten geven?

In Nederland zijn er twee gerenommeerde landelijke prognoses (regionale prognose van het CBS/PBL en de Primosprognose van VROM/IM/ABF) die uitkomsten geven over bevolkingsontwikkeling op gemeentelijk niveau. Waarom maken we in Nijmegen dan ook nog een eigen prognose?

- De uitkomsten van de twee prognoses kunnen nogal van elkaar verschillen en kunnen bij actualisering flinke sprongen maken. Om de uitkomsten van deze prognoses te waarderen is eigen inzicht in bevolkingsontwikkelingen nodig.
- Zowel Primos als CBS geeft één uitkomst per gemeente. Juist omdat bevolkingsontwikkeling met veel onzekerheden omgeven is willen we graag varianten kunnen bekijken.
- De informatiebehoefte stopt niet op het niveau van de gemeente als totaliteit. Daarom wordt in deze Demografische Verkenning ook verwachte ontwikkelingen per stadsdeel gepresenteerd. In de basisberekeningen is nog een lager schaalniveau, dat van wijken, te onderscheiden. Op aanvraag is daar ook informatie uit beschikbaar.
- Naast de Demografische Verkenning wordt ook regelmatig de Waalsprongmonitor opgesteld, waarin speciaal gekeken wordt naar de mogelijke bevolkingsontwikkeling in Nijmegen-noord, het stadsdeel met de meeste nieuwbouwplannen.

Wat komt er in dit rapport aan de orde?

In hoofdstuk 2 kijken we naar demografische ontwikkelingen in Nijmegen in het verleden en typeren we de huidige situatie.

Hoofdstuk 3 beschrijft de stadsprognose in twee scenario's: welke aannames, welke uitkomsten, vergelijking met landelijke prognose.

In hoofdstuk 4 kijken we naar mogelijke ontwikkelingen op stadsdeelniveau.

Nijmegen tot 2018

In dit hoofdstuk typeren we de huidige situatie in Nijmegen en kijken we naar de demografische ontwikkelingen in de afgelopen jaren. Meer cijfers over de Nijmeegse bevolking en de ontwikkeling in de afgelopen jaren zijn te vinden op

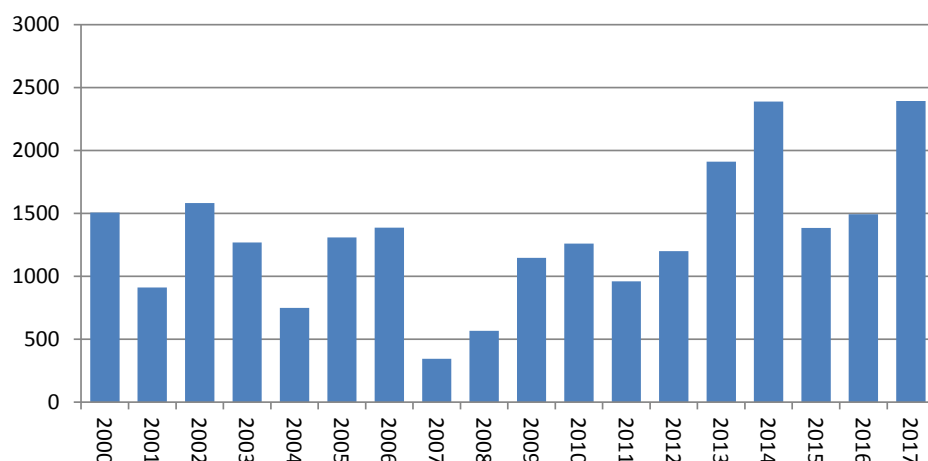
[Bevolkingsdashboard](#)

Inwoneraantal neemt toe

Op 1 januari 2018 telde Nijmegen bijna 176.000 inwoners. Sinds 2000 is het inwoneraantal met 13% gegroeid.

Wisselende groei

Sinds het eind van de vorige eeuw is het inwonercijfer van Nijmegen ieder jaar toegenomen. De omvang van de groei varieerde wel van jaar tot jaar.

Figuur 4 Groei aantal Nijmeegse inwoners per jaar, bron: BRP

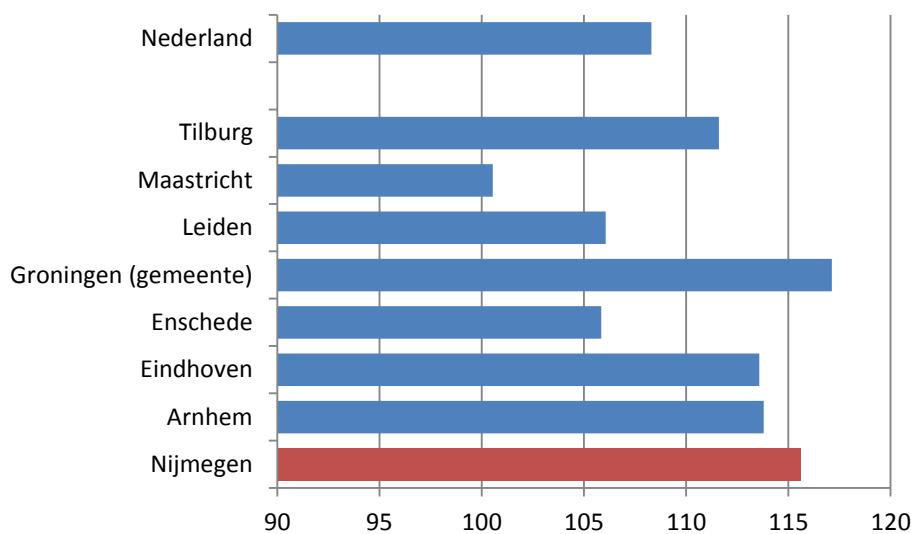
Vooraf in de jaren 2014 en 2017 was de groei van het aantal inwoners groot

Groei sterker dan Nederlands gemiddelde

Ook in heel Nederland, en veel andere steden, nam in de jaren 2000-2018 de bevolking toe.

In Nijmegen lag de groei, met 13%, ruim boven het landelijk gemiddelde van 7%.

Vergeleken met de andere kennissteden is de Nijmeegse groei ook bovengemiddeld:

Figuur 5 Bevolkingstoename 2000-2018 Nederland en kennissteden (2000=100), bron: CBS

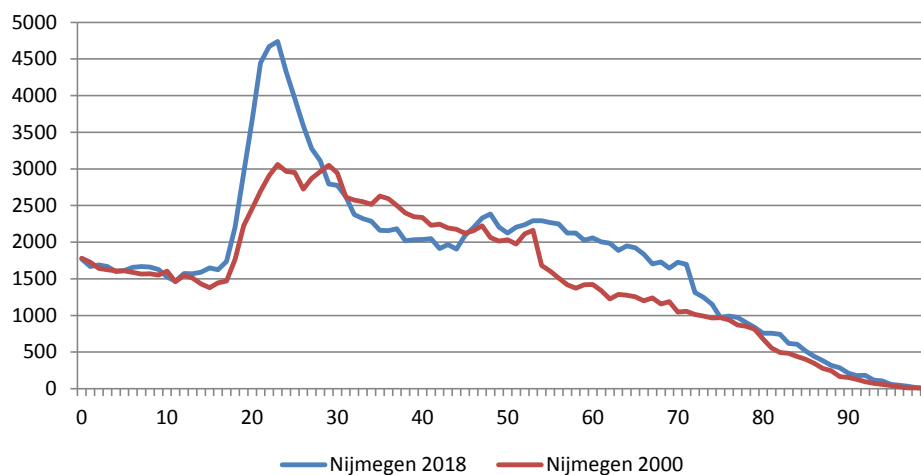
Veel jongeren

Groei bij twintigers en zestigers

De bevolkingsgroei tussen 2000 en 2018 is te herleiden tot twee leeftijdsklassen:

- De groep jonge twintigers is sterk toegenomen: er komen steeds meer jongeren naar Nijmegen om hier een opleiding te volgen. Het aantal studenten aan de Radboud Universiteit en de HAN is in die periode ook sterk toegenomen
- Ook de groep inwoners tussen de 55 en 70 is flink gegroeid. Het ouder worden van de grote naoorlogse geboortegeneratie zorgde in Nijmegen, net als in heel Nederland, de afgelopen jaren voor een toename van mensen in deze leeftijdsgroep.

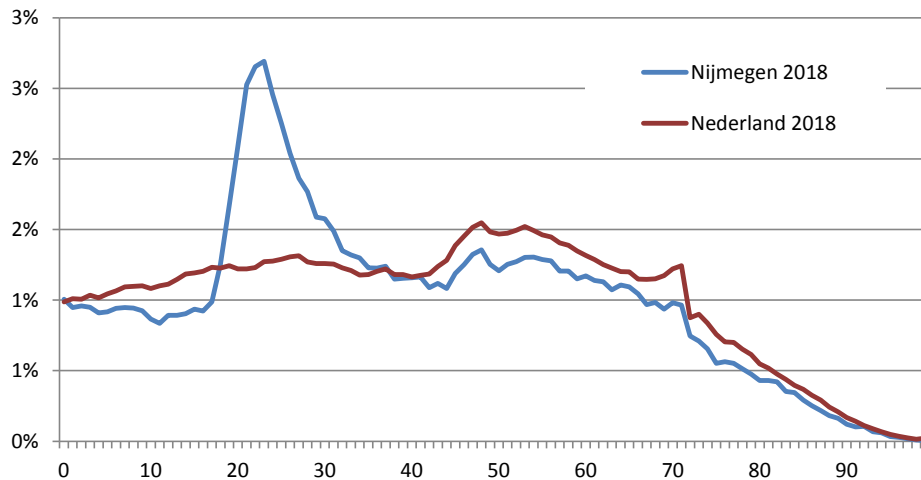
Daar tegenover staat dat het aantal inwoners tussen de 30 en 45 jaar in deze periode juist wat is teruggelopen. Dit komt omdat de kleine geboortegeneraties van rond 1980, toen de geboortecijfers het laagst waren, nu tot deze leeftijdsgroep behoren.

Figuur 6 Leeftijdsofbouw Nijmegen 2000 en 2018, bron: BRP

Piek in studentenleeftijd is typisch voor Nijmegen

In de leeftijdsopbouw van Nijmegen zit een grote piek tussen de 20 en 30 jaar. Hierin verschilt de Nijmeegse leeftijdsopbouw sterk van die van Nederland. Logischerwijs zijn de andere leeftijdsklassen (tot 18 en 40+) daardoor slechter vertegenwoordigd in de Nijmeegse bevolking

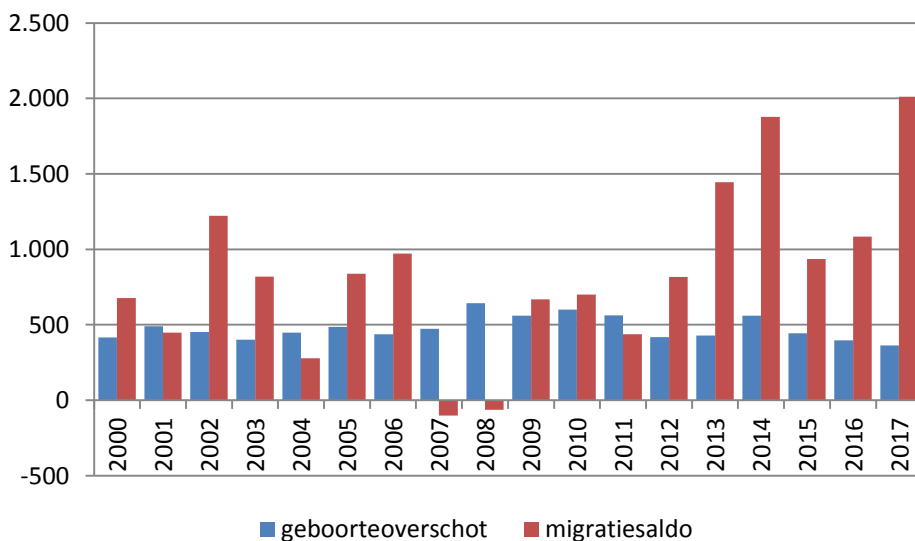

Figuur 7 Leeftijdsopbouw Nijmegen en Nederland, 2018, bron: BRP en CBS

Groei door geboorteovershot en migratiesaldo

De bevolkingstoename is het gecombineerde effect van een geboorteovershot en een migratiesaldo. Het geboorteovershot is hierbij de meest stabiele factor, maar in omvang het minst belangrijk. Jaarlijks worden er 350-500 kinderen meer geboren dan dat er mensen overlijden in Nijmegen.

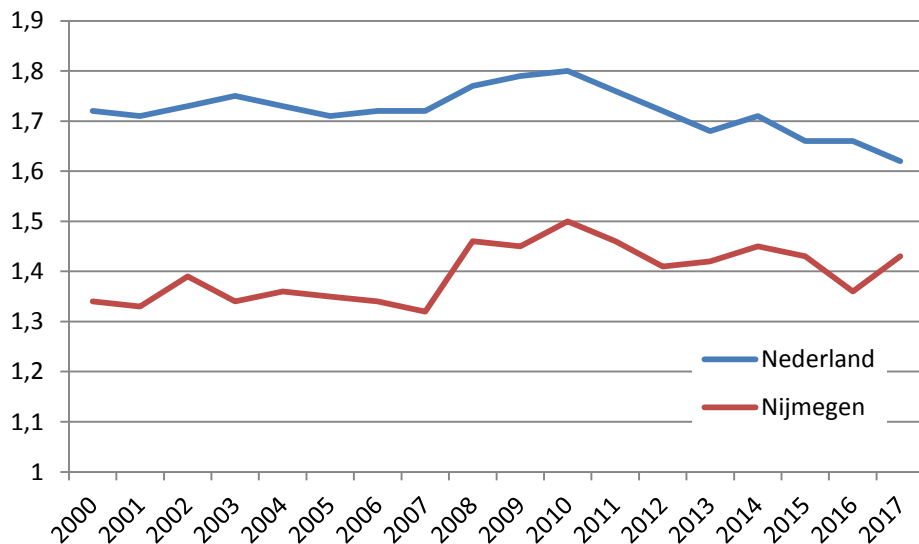
Het migratiesaldo fluctueert veel sterker. Van een vertrekovershot in 2007 en 2008 tot een vestigingsovershot van 2000 mensen in 2017.

Figuur 8 Geboorteovershot en migratiesaldo Nijmegen, 2000-2017, bron: BRP

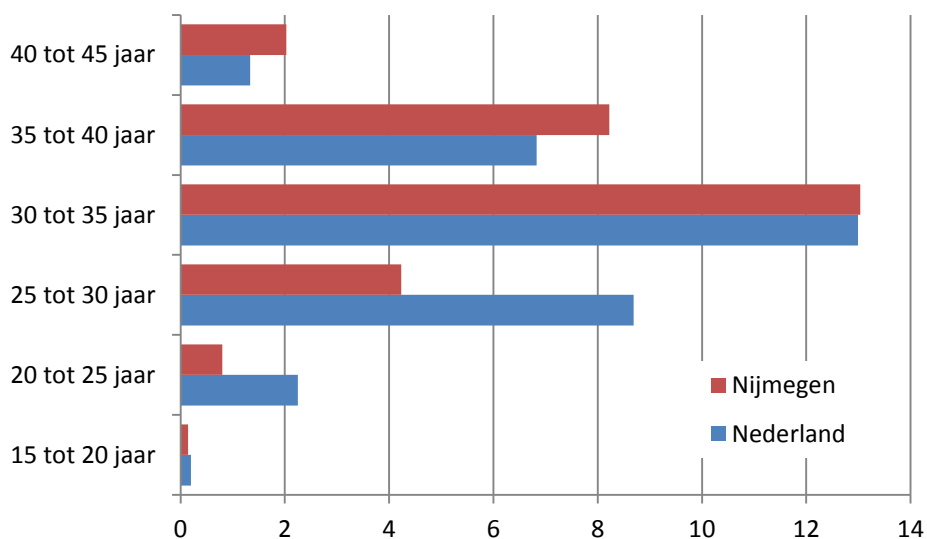
Nijmeegse jonge vrouwen krijgen relatief weinig kinderen

Het gemiddeld kindertal¹ in Nijmegen schommelt rond de 1,4. Dat is een stuk lager dan het Nederlands gemiddelde, dat boven de 1,6 ligt.

Figuur 9 Gemiddeld kindertal per vrouw, Nijmegen en Nederland, bron: CBS

Vooral de jonge vrouwen, tot 30 jaar, krijgen in Nijmegen relatief weinig kinderen. Veel van de vrouwen in deze leeftijdsklassen in Nijmegen studeren. De vrouwen ouder dan 30 in Nijmegen krijgen net zo vaak, of zelfs nog iets meer, kinderen als gemiddeld in Nederland.

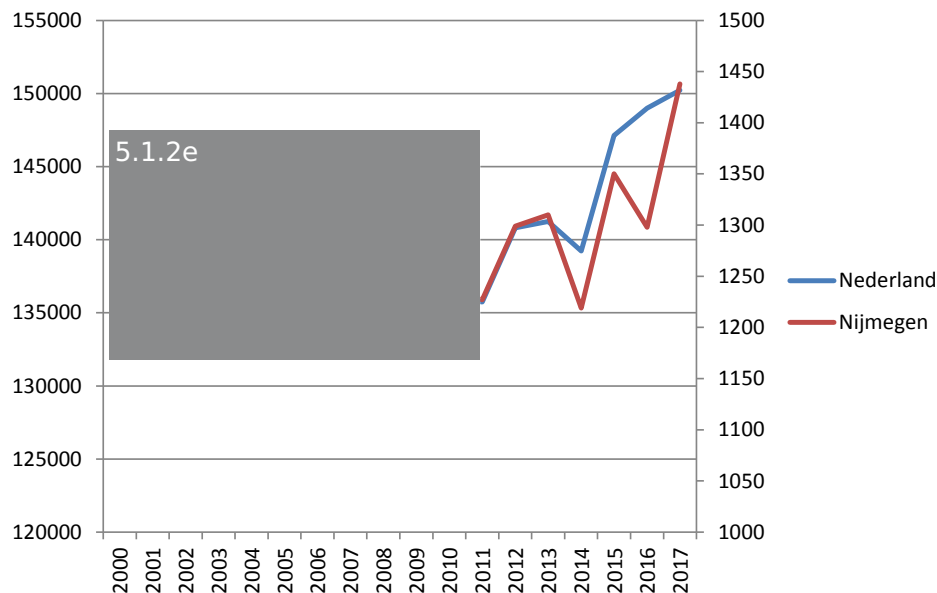
Figuur 10 Aantal geboortes per 100 vrouwen, 2017, Nijmegen en Nederland, bron: CBS

Sterftcijfers schommelen

Het aantal sterfgevallen in Nijmegen en Nederland schommelt volgens een vergelijkbaar patroon. In de jaren 2000-2007 daalde het aantal sterfgevallen. Vanaf die tijd neemt het

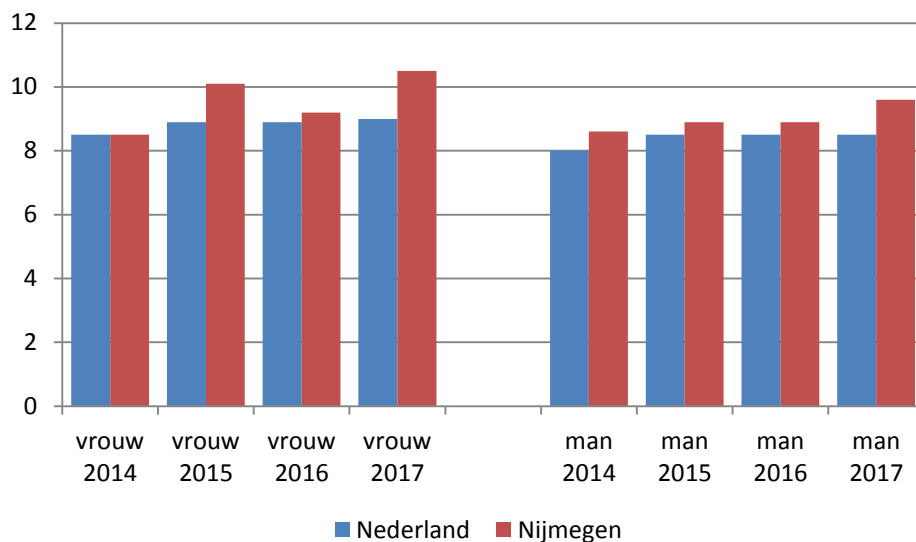
¹ Het aantal kinderen dat een vrouw zou krijgen, wanneer de leeftijdsspecifieke geboortecijfers in een kalenderjaar voor haar hele leven zouden gelden

aantal sterfgevallen weer toe. De stijging is te verklaren uit het ouder worden van de bevolking. Weliswaar neemt per leeftijdsjaar de kans te overlijden nog steeds af, maar doordat er steeds meer ouderen zijn stijgt wel het absolute aantal mensen dat overlijdt.

Figuur 11 Aantal sterfgevallen in Nijmegen en Nederland, bron: CBS

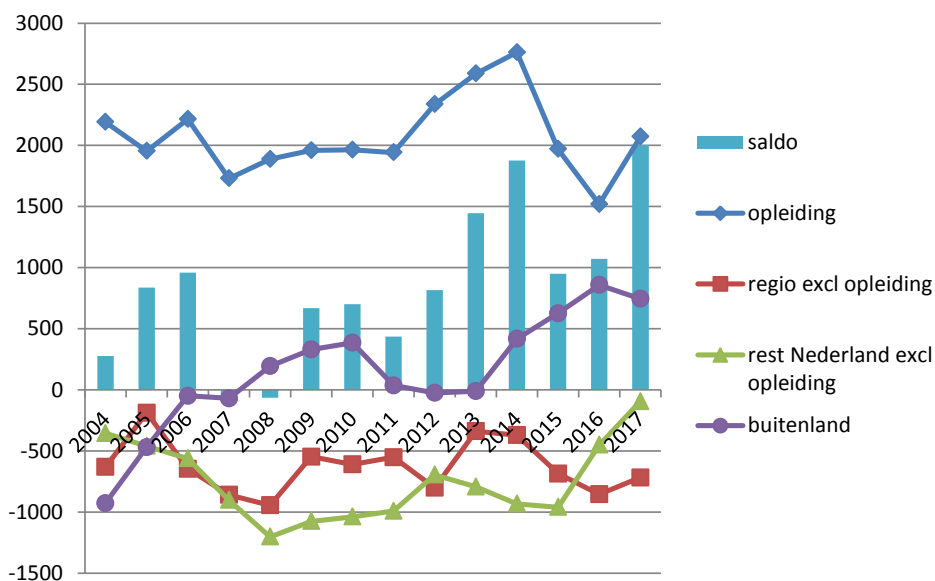
Leeftijdsspecifiek bekeken liggen de sterftekansen in Nijmegen net iets boven het gemiddelde. Als je corrigeert voor verschillen in leeftijdsopbouw is het aantal sterfgevallen in Nijmegen zo'n 7 a 8% hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Figuur 12 Aantal sterfgevallen per 1000 inwoners, gestandaardiseerd voor leeftijd, bron: CBS

Verschillende soorten migratiestromen

Voor verhuizingen van en naar Nijmegen kunnen mensen verschillende motieven hebben, die gerelateerd kunnen worden aan kenmerken als leeftijd en bestemming/vertrekplaats. De belangrijkste verhuisstromen in Nijmegen zijn:

Figuur 13 Migratiesaldi per verhuisstroom en totaalsaldo, bron: BRP

De belangrijkste bijdrage aan het vestigingsoverschot in Nijmegen komt voor rekening van verhuizingen van jongeren (17-22), doorgaans vanwege het volgen van opleiding. Daarna is het saldo van vestiging en vertrek van/met het buitenland de laatste 10jaar positief: er komen meer mensen vanuit het buitenland dan er naar het buitenland vertrekken.

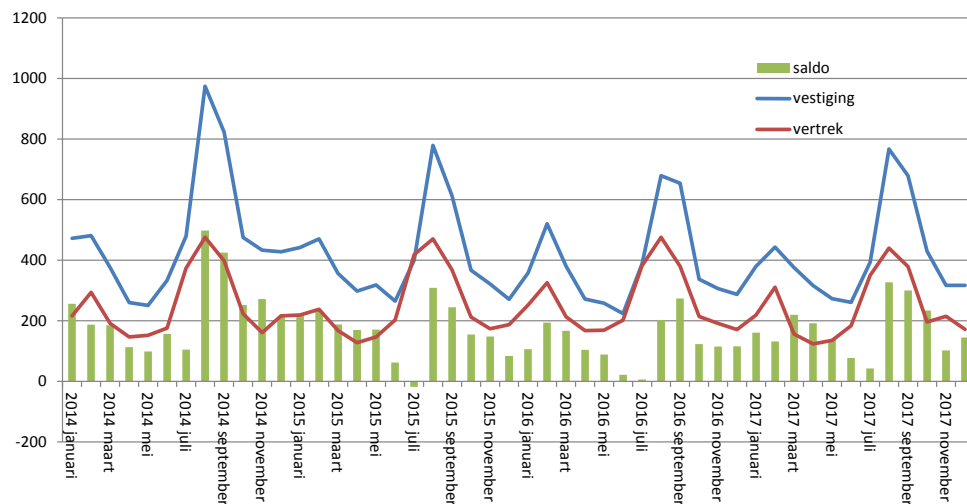
Met de gemeenten in de regio is er sprake van een vertrekoverschot. Verhuizingen binnen de regio hebben vaak te maken met de woningmarktsituatie: waar is (geschikt) woningaanbod voor handen.

Ook met de rest van Nederland, buiten de leeftijdsklassen 17-22, is er sprake van een vertrekoverschot. Dit hangt logisch samen met het vestigingsoverschot voor opleidingsmigratie: nadat de opleiding voltooid is vertrekt een behoorlijk deel van de studenten om elders te gaan werken of wonen.

Boeggolf in opleidingsmigratie

De belangrijkste verhuisstroom voor Nijmegen is die van jongeren die naar de stad komen om onderwijs te volgen, met name aan HAN en Radboud Universiteit. Jaarlijks komen er rond de 2000 jongeren meer naar Nijmegen dan er vertrekken. In de ontwikkeling van het saldo van opleidingsmigratie (Figuur 13) is het effect van de verandering van het stelsel voor studiefinanciering goed te zien. In de aanloop naar dit nieuwe stelsel, dat financieel ongunstiger is voor de studenten, zie je een “boeggolf” opkomen, met een hoogtepunt in 2014: studenten die vaart maakten om nog in het oude stelsel mee te kunnen. Daarna twee jaar een dal: relatief veel van de “normale” starters van die jaren zijn immers vervroegd gaan studeren. In 2017 herstelt het migratiesaldo voor opleiding zich.

In de verhuiscijfers per maand is het ritme van het academisch jaar zichtbaar:

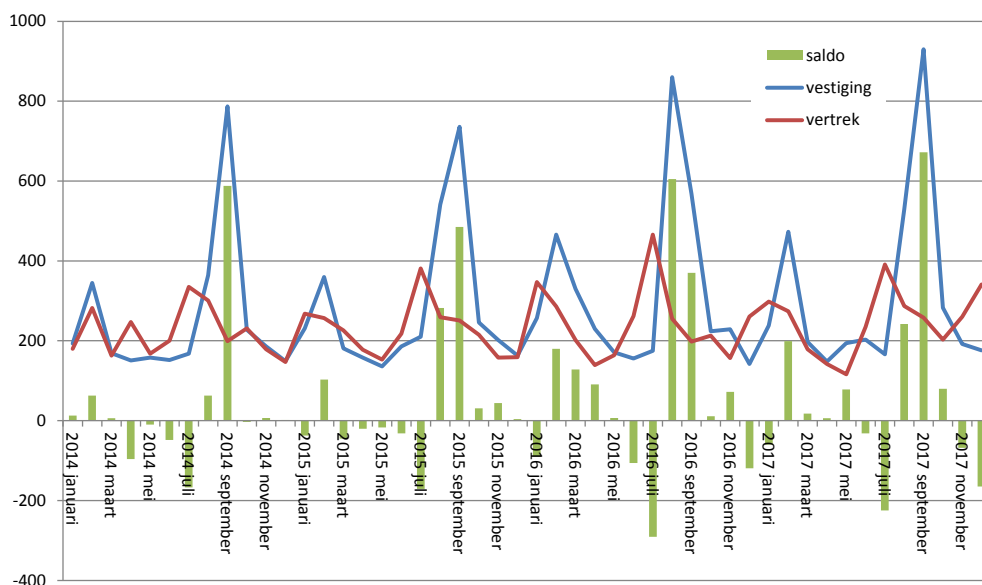

Figuur 14 Vestiging en vertrek opleidingsmigratie per maand 2014-2017, bron: BRP

Er zijn veel vestigers in augustus/september (en extra veel in augustus/september 2014) als het studiejaar start. Maar ook in februari is steeds een piekje te zien. Op dat moment start de tweede periode en komen mensen die een minor in Nijmegen volgen naar de stad. In de verstrektstromen zien we een zelfde beeld, pieken in augustus en februari, maar op een lager niveau dan bij de vestigers.

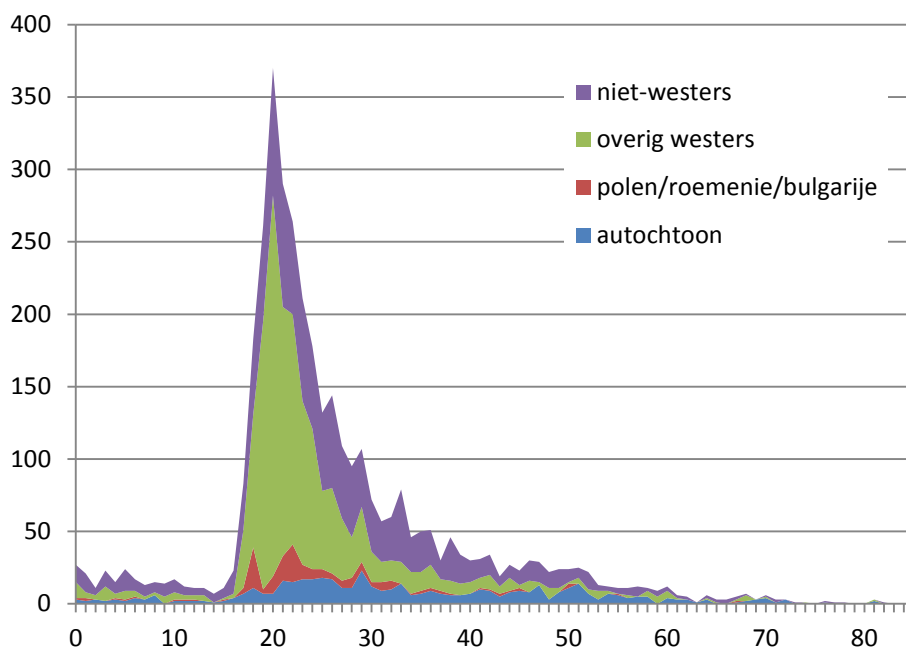
Ook bij buitenlandse migratie veel opleidingvolgenden

Aan met name de universiteit studeren steeds meer buitenlandse studenten. In de cijfers rond verhuizingen van en naar het buitenland is dit goed herkenbaar.

Figuur 15 Vestiging en vertrek van/naar buitenland per maand 2014-2017, bron: BRP

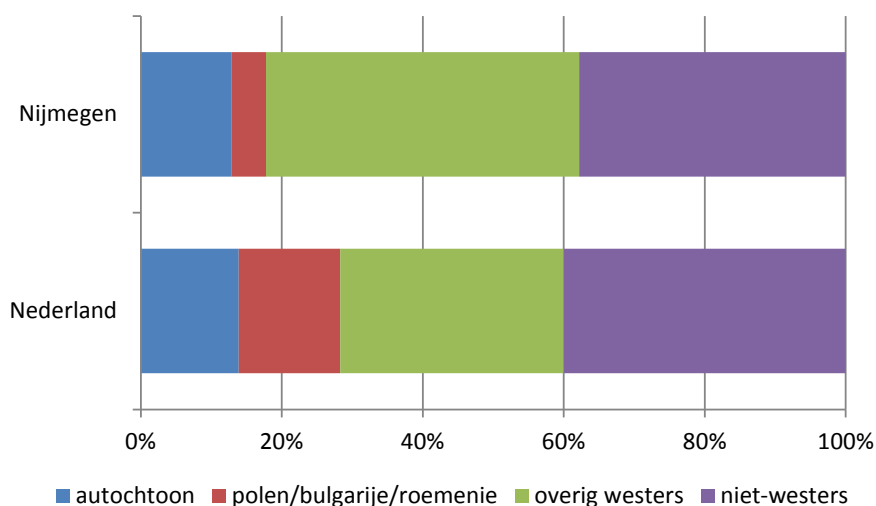
Ook hier zijn er pieken in de vestiging: een grote piek aan de start van het studiejaar en een kleinere in februari. Ook het vertrek piekt, weliswaar op lager niveau rond deze maanden.

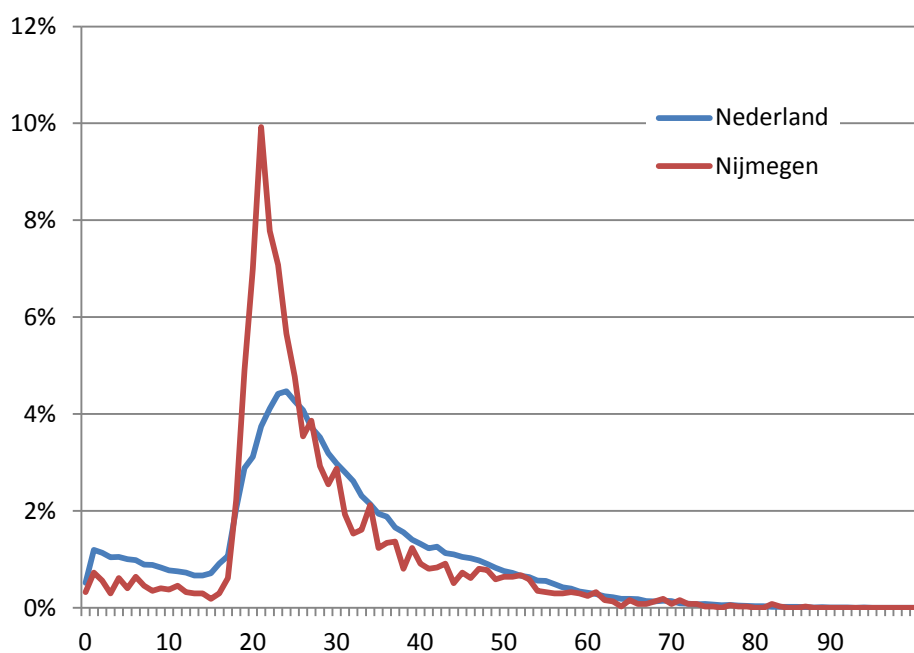
Figuur 16 Vestigers vanuit het buitenland, naar leeftijd en achtergrond, 2017, bron: BRP

De buitenlandse studenten drukken ook hun stempel op de samenstelling van de buitenlandse vestigers: de grootste groep is tussen de 18 en 25 jaar oud en afkomstig uit een westers land. De groep vestigers uit Polen, Roemenie en Bulgarije, die vaak om arbeidsmarktrede naar Nederland komen, is in Nijmegen klein.

Ook in vergelijking tot de totale vestiging in Nederland zie je in Nijmegen veel jongeren en veel mensen afkomstig uit westerse landen.

Figuur 17 Migratieachtergrond vestigers vanuit het buitenland, 2017, bron: BRP en CBS

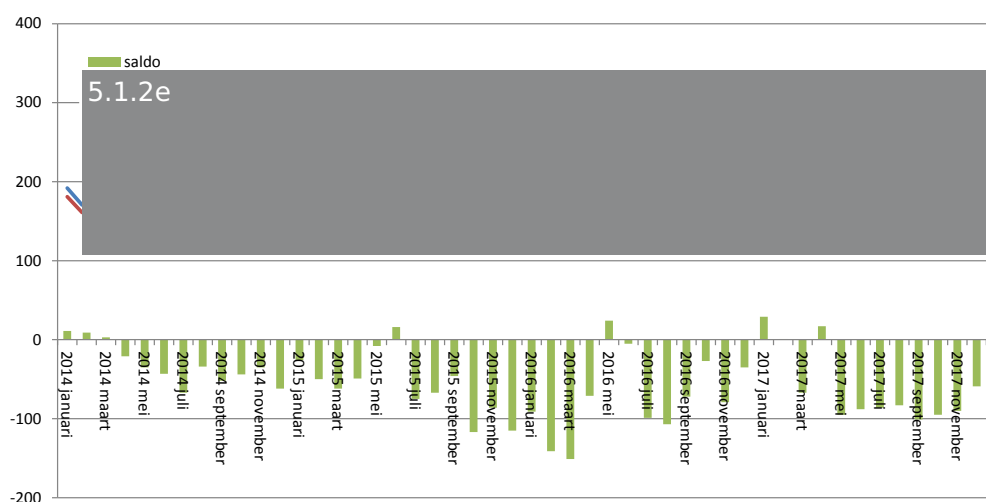

Figuur 18 Leeftijdopbouw vestigers vanuit het buitenland, bron: CBS (2016) en BRP (2017)

Meer vertrek naar dan vestiging vanuit de regio

In de verhuizingen van en naar de regio (met uitzondering van de verhuizingen van 17-22-jarigen) is geen patroon te herkennen. Doorgaans ligt het aantal vertrekkers iets boven het aantal vestigers.

De stijging van het aantal vertrekkers naar regiogemeenten in het voorjaar 2016 heeft een administratieve reden: bewoners van het opvangcentrum voor asielzoekers Heumensoord die in eerste instantie ingeschreven waren bij de gemeente Nijmegen verhuisden administratief naar de gemeente Heumen.

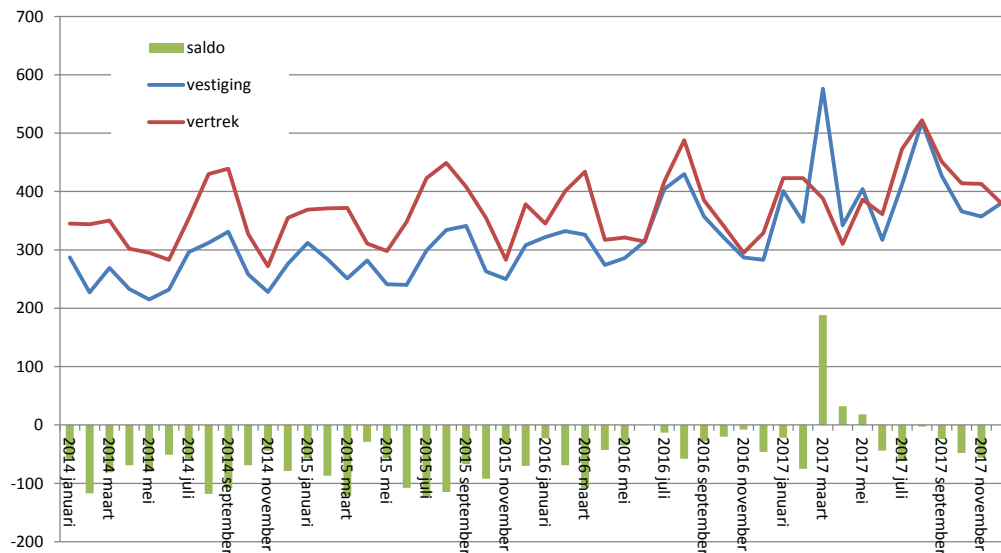
Figuur 19 Verhuizingen met de regiogemeenten per maand, 2014-2017, bron: BRP

Meer vertrek naar dan vestiging met de rest van Nederland

40% van de vestigers en de helft van de vertrekkers naar de rest van Nederland is tussen de 23 en 30 jaar oud. Daarmee vallen zij buiten de definitie van opleidingsmigratie, maar de relatie met opleiding is nog duidelijk aanwezig: een deel betreft nog steeds verhuizingen

vanwege deelname aan een opleiding, een deel betreft verhuizingen na het beëindigen van een opleiding.

Dit kan verklaren dat er ook in deze verhuisstroom sprake is van pieken in augustus en februari.

Figuur 20 Verhuizingen met de rest van Nederland, per maand, 2014-2017, bron: BRP

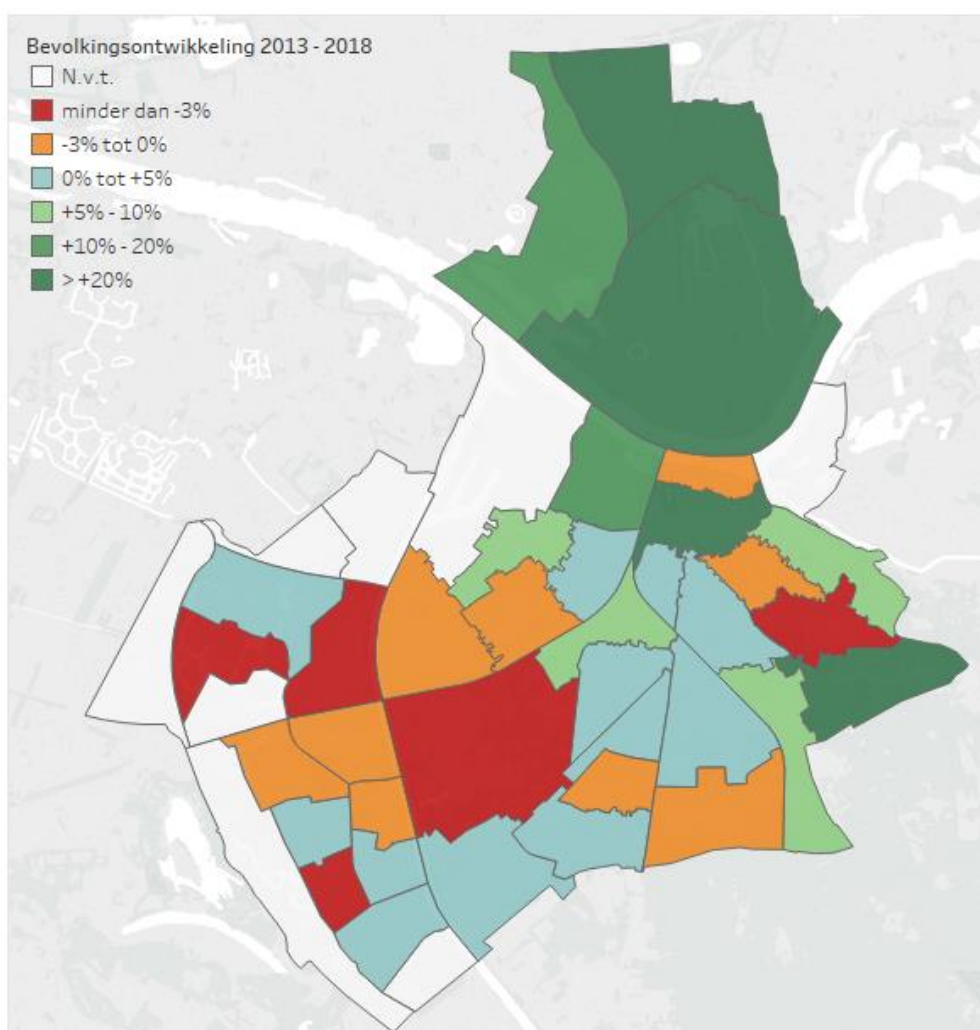
Over het algemeen is het aantal vestigers iets lager dan het aantal vertrekkers. De piek in vestiging in het voorjaar van 2017 hangt samen met de opening van de woonvoorziening in het Belastingkantoor (asielzoeker). Hierin zijn veel statushouders/asielzoekers gehuisvest die vanuit andere gemeenten in Nederland naar Nijmegen kwamen.

Verschillen tussen wijken

De Nijmeegse wijken verschillen sterk in leeftijdsopbouw en bevolkingsontwikkeling. Op de kaart in Figuur 21 is te zien welke wijken groeien of krimpen en in Figuur 22 hoe de opbouw van de bevolking is, in vergelijking tot het Nijmeegse gemiddelde.

Opvallende zaken zijn onder andere:

- Sterkste bevolkingsgroei is te zien in de wijken met (relatief) veel nieuwbouw (Noord, Biezen/Waalfront, Stadscentrum)
- Vooral in het westen van de stad zijn veel wijken waar het aantal inwoners is teruggelopen. In Oost geldt dat vooral voor Hengstdal
- In de wijken Stadscentrum, Bottendaal, Kwakkenberg, Groenewoud, en Heijendaal zijn veel verkamerd verhuurde woningen en/of complexen van de SSHN. Dat heeft een sterke aanwezigheid van de leeftijdsklasse 18-24 tot gevolg
- In Oosterhout en Lent zijn in de nieuwbouw juist kinderen sterk vertegenwoordigd
- De categorie jonge senioren zijn het sterkst vertegenwoordigd in de Benedenstad, Hengstdal en Hunnerberg. Ook in Dukenburg (met name gebouwd in de jaren '70) is deze groep sterk aanwezig.
- In het iets jongere Lindenholt is de leeftijdsklasse 40-59 sterk vertegenwoordigd.
- Relatief de meeste 80+-ers zijn te vinden in Brakkenstein en Hees, deels ook als gevolg van de aanwezigheid van woon- en zorgvoorzieningen voor deze groep.

Figuur 21 Toe- en afname bevolking per wijk, 2013-2018, bron: BRP

	0-11	12-17	18-24	25-39	40-59	60-79	80+
Benedenstad	4%	3%	16%	22%	27%	26%	2%
Stadscentrum	3%	1%	38%	38%	12%	7%	1%
Bottendaal	6%	3%	28%	31%	20%	11%	1%
Galgenveld	7%	4%	29%	21%	18%	15%	6%
Altrade	8%	4%	24%	24%	23%	16%	2%
Hunnerberg	6%	4%	19%	17%	19%	28%	7%
Hengstdal	9%	5%	11%	16%	30%	25%	3%
Kwakkenberg	8%	6%	27%	15%	20%	21%	3%
Groenewoud	5%	3%	41%	18%	13%	13%	7%
Nije Veld	12%	6%	18%	24%	25%	13%	1%
Hazenkamp	13%	7%	11%	17%	27%	21%	4%
Goffert	8%	5%	11%	23%	29%	21%	4%
St. Anna	13%	5%	12%	19%	25%	20%	6%
Hatertse Hei	12%	6%	14%	20%	30%	15%	3%
Grootstal	10%	6%	10%	17%	28%	23%	6%
Hatert	10%	5%	15%	21%	23%	20%	6%
Heijendaal	5%	3%	29%	31%	15%	14%	3%
Brakkenstein	11%	5%	13%	12%	25%	22%	12%
Biezen	9%	4%	15%	29%	24%	17%	3%
Wolfskuil	11%	5%	17%	25%	25%	15%	1%
Hees	11%	6%	14%	16%	22%	22%	8%
Heseveld	11%	5%	15%	25%	27%	15%	3%
Neerbosch-Oost	12%	6%	13%	23%	23%	16%	7%
Tolhuis	12%	8%	8%	18%	29%	22%	3%
Zwanenveld	12%	5%	9%	21%	27%	23%	3%
Meijhorst	14%	7%	8%	19%	25%	21%	6%
Lankforst	12%	7%	8%	17%	29%	23%	4%
Aldenhof	14%	7%	10%	21%	27%	19%	3%
Malvert	12%	6%	10%	21%	22%	23%	7%
Weezenhof	12%	6%	6%	14%	24%	30%	7%
't Acker	14%	7%	9%	23%	30%	16%	1%
De Kamp	12%	7%	9%	20%	29%	22%	2%
't Broek	12%	7%	10%	17%	33%	18%	2%
Oosterhout/Ressen	25%	11%	4%	24%	31%	5%	0%
Lent	22%	7%	6%	26%	25%	11%	2%
gemiddeld	11,1%	5,5%	15,3%	22,5%	24,5%	17,4%	3,6%
tot 6%	tot 3%	tot 6%	tot 16%	tot 17%	tot 11%	tot 1%	
6-10%	3-5%	6-10%	16-20%	17-23%	11-14%	1-2%	
10-14%	5-8%	10-19%	20-24%	23-28%	14-20%	2-5%	
14-19%	8-9%	19-25%	24-28%	28-32%	20-25%	4-8%	
19+%	9+%	25+%	28+%	32+%	25+%	8+%	

Figuur 22 Leeftijdsopbouw per wijk, 2018, bron: BRP

Stadsprognose

In dit hoofdstuk worden eerst de aannames beschreven waarop de prognoses in het hoofdsценario en alternatieve scenario zijn gebaseerd. Vervolgens worden de verwachte bevolkingsontwikkelingen tot 2030/2035 besproken. Tot slot worden deze verwachtingen vergeleken met andere prognoses.

Aannames

Twee scenario's

Toekomstige ontwikkelingen zijn niet met zekerheid te voorspellen. Uitkomsten van een bevolkingsprognose veranderen als de aannames en uitgangspunten worden aangepast. Voor Nijmegen zijn daarom twee scenario's doorgerekend, zodat een beeld ontstaat van de bandbreedte van mogelijke bevolkingsontwikkeling.

In het hoofdsценario gaan we uit van woningbouw volgens de huidige beleidsplannen/inzichten en trekken we demografische trends uit de afgelopen jaren door. Het alternatieve scenario is conservatiever, gaat uit van minder woningbouw en minder vestigers.

Hoofdsценario

Woningbouw

Voor de woningbouwaannames gaat het hoofdsценario uit van het Nijmeegse woningbouwprogramma, waarin een bouw van zo'n 11.000 woningen voor de jaren 2018-2029 voorzien wordt.

Het zwaartepunt van de bouw zal in de Waalsprong (rond 6000 woningen) en het Waalfront (2000) liggen. Ook in het Centrum staan nog veel nieuwbouwwoningen in de planning (meer dan 1000). Verspreid over de rest van de stad zijn nog zo'n 2500 woningen gepland.

Binnenlandse migratie

Voor het binnenlands migratiesaldo is, naast woningbouw, de ontwikkeling van de studentenpopulatie van groot belang. In de afgelopen jaren zijn daar flinke schommelingen in geweest, als gevolg van de verandering in studiefinanciering. Na de "boeggolf" in 2013 en 2014 was er in 2015 en 2016 een terugloop in opleidingsmigratie, waarna in 2017 herstel volgde.

Voor de komende jaren sluiten we aan bij de Kences-prognose². Daarin verwacht dat het totaal aantal in Nijmegen wonende studenten min of meer gelijk zal blijven, door de combinatie van een beperkte daling van het aantal binnenlandse studenten en een stijging van het aantal buitenlandse studenten.

Voor migratie met de regio en overige Nederland gaan we uit van een voortzetting op het gemiddelde niveau van de afgelopen jaren.

In totaal betekent dit dat het binnenlandsmigratiesaldo van 600 in de beginjaren terugloopt naar 300 rond 2030

² Monitor studentenhuysvesting iov de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Onderwijs, waarin ook het aantal studenten per studiegemeente voorspeld wordt

Buitenlandse migratie

Het buitenlandsmigratiesaldo voor Nijmegen de komende jaren is afgeleid van de migratie met het buitenland die door het CBS in de actuele prognose wordt gehanteerd. We gaan ervan uit dat, net als in het verleden, Nijmegen goed is voor ongeveer 1% van het nationale migratiesaldo met het buitenland. Dat betekent dat rekenen we met een buitenlandsmigratiesaldo dat afloopt van +600 in 2018 naar + 300 aan het eind van de prognoseperiode.

Sterfte

In de landelijke prognose voorziet CBS/PBL een voortdurende daling van de sterftecijfers. We willen deze daling verwerken in de gemeentelijke prognose maar tegelijkertijd ook rekening houden met het enigszins afwijkende sterftepatroon in Nijmegen. Daarom hebben we op de gemiddelde Nijmeegse sterftecijfers van de afgelopen jaren de landelijke ontwikkeling toegepast.

Geboorte

Landelijk wordt stijging van het vruchtbaarheidsniveau verwacht. We nemen aan dat het (lage) vruchtbaarheidsniveau van de Nijmeegse vrouwen op een vergelijkbare manier zal stijgen.

Alternatief scenario

Naast het hoofdscenario is ook een alternatief scenario doorgerekend. Daarin gaan we uit een kleinere instroom van bewoners, o.a. door een lagere instroom van studenten. Het migratiesaldo zakt mee. Het totale migratiesaldo (binnenlands en buitenlands) zakt van zo'n 600 in de beginjaren naar bijna 0 rond 2030.

Uitkomsten

Bevolking blijft groeien

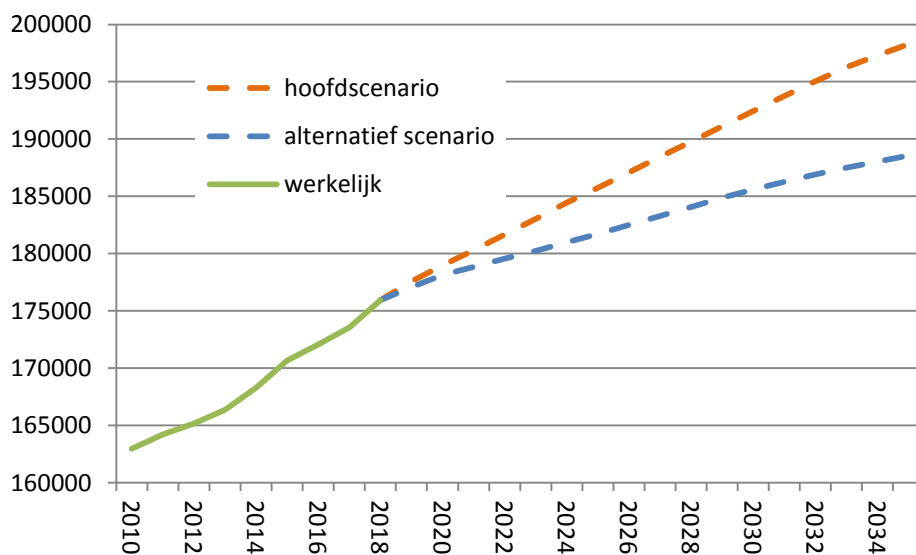
Zowel in het hoofdscenario als het alternatieve scenario blijft de Nijmeegse bevolking groeien.

	hoofdscenario	alternatief scenario
2018	176000	176000
2025	185500	181500
2030	192500	185500
2035	198500	188500

Figuur 23 Ontwikkeling aantal inwoners Nijmegen in 2 scenario's

In het hoofdscenario, waarin de trends van de afgelopen jaren worden doorgetrokken, groeit het inwonersaantal tot 198.500 in 2035, aangedreven door zowel een migratie- als geboorteoverschot.

In het meer behoudende alternatieve scenario is het vestigingsoverschot veel kleiner, de groei in dit scenario is vooral het gevolg van het geboorteoverschot. In dit scenario worden in 2035 10.000 inwoners minder verwacht dan in het hoofdscenario.

Figuur 24 Ontwikkeling aantal inwoners Nijmegen in 2 scenario's

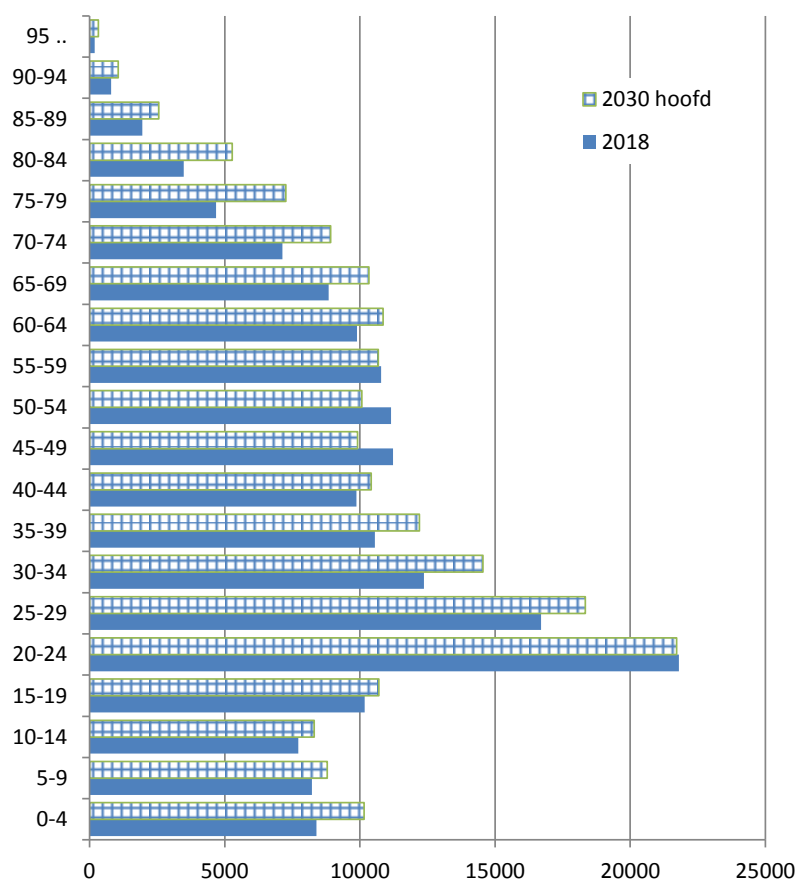
Veranderingen in leeftijdsopbouw

De groei die in het hoofdsenario voorzien wordt is niet gelijkmatig over alle leeftijdsklassen verdeeld:

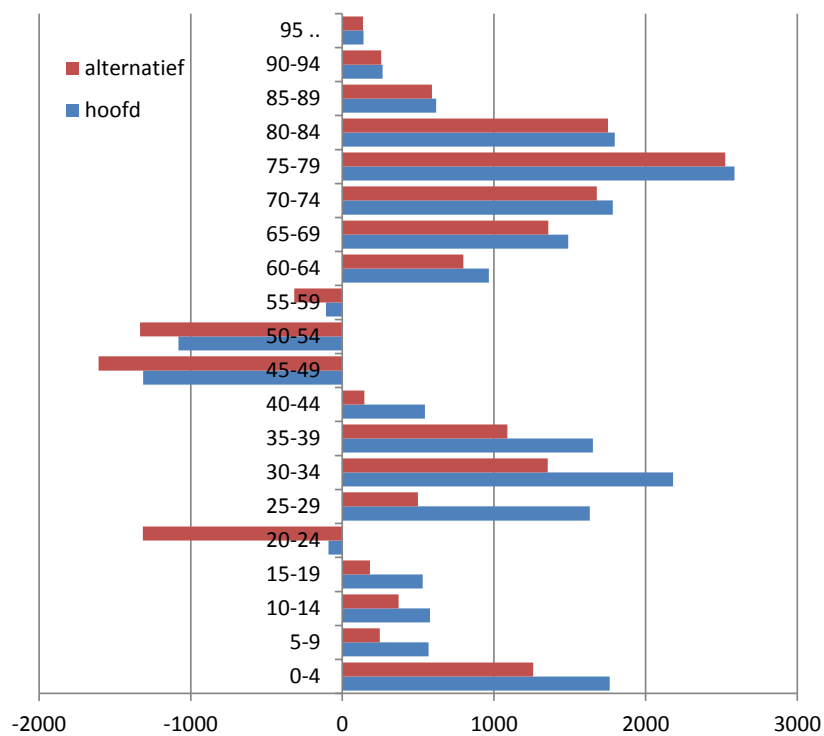
- Zowel absoluut als relatief gezien is de groei het grootst bij de leeftijdsklasse 75-84. In de komende 12 jaar schuiven de grote naoorlogse geboortegeneraties deze leeftijdsklasse binnen.
- Het ouder worden van de juist kleine geboortegeneratie uit de jaren '80 heeft invloed op de ontwikkeling van de leeftijdsklasse 45-54. Deze zal tot 2030 daardoor in omvang afnemen
- De leeftijdsgroep tussen 30 en 40 jaar oud, die de afgelopen periode afnam, juist doordat de geboortegeneratie uit de jaren 80 hierin zat, herstelt weer in omvang.
- En in het kielzog daarvan neemt ook het aantal kinderen toe

Het alternatieve scenario geeft een wat ander beeld:

- De ontwikkeling in de oudere leeftijdsklassen lijkt heel sterk op die in het hoofdsenario. De veranderingen hier zijn vooral het gevolg van het ouder worden van de mensen die al in Nijmegen wonen.
- De groei van de groep 30-ers, die in het hoofdsenario behoorlijk was, is in het alternatieve scenario lager
- Ook op de omvang van de groep twintigers hebben de lagere migratieaannames effect: er wordt een afname van het aantal mensen tussen 20 en 24 voorzien en een veel kleinere groei van het aantal mensen tussen 25 en 29.

Figuur 25 Leeftijdsopbouw Nijmegen, 2018 en 2030 (hoofdscenario)

Figuur 26 Toe- en afname per leeftijdsgroep, 2018-2030 in hoofd- en alternatief scenario

	2018	hoofdscenario			alternatief scenario		
		2025	2030	2035	2025	2030	2035
0-9	16616	17600	18900	20000	17200	18100	18800
10-19	17898	18800	19000	19400	18500	18500	18600
20-29	38509	39400	40100	40500	37700	37700	37600
30-39	22924	25500	26800	27500	24700	25400	25600
40-49	21096	20000	20300	21400	19600	19600	20300
50-59	21940	21800	20800	20100	21500	20300	19400
60-69	18735	20400	21200	21000	20300	20900	20500
70-79	11810	15000	16200	17400	14900	16000	17100
80-89	5427	6100	7800	9300	10500	7800	9200
90+	983	1200	1400	1700	1200	1400	1600
	175938	185500	192500	198500	181500	185500	188500

Figuur 27 Aantal Nijmegenaren per leeftijdsgroep, in 2 scenario's

Vergelijkingen met andere prognoses

Sterkere groei dan voorzien in Demografische Verkenning 2015

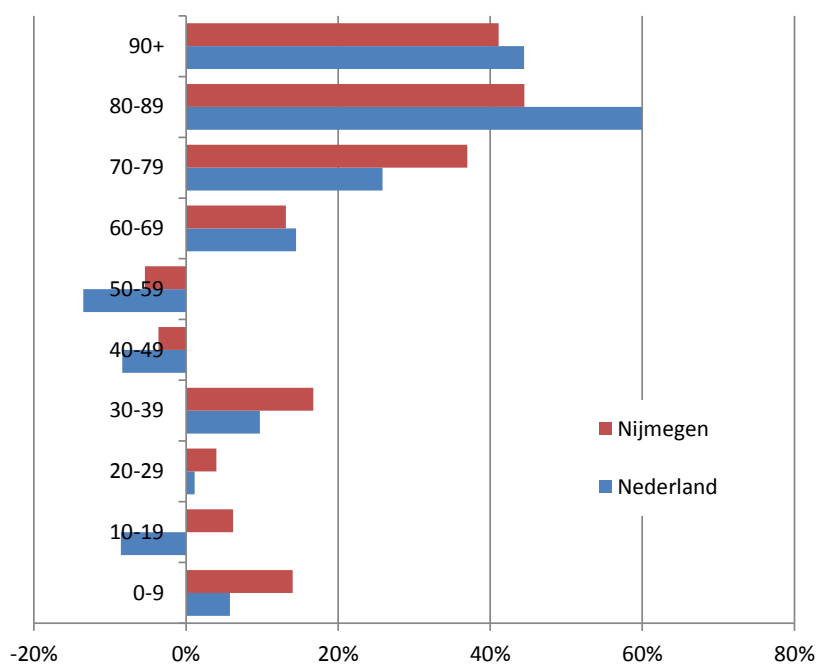
De toename van de Nijmeegse bevolking is de afgelopen jaren sterker geweest dan verwacht werd in de Demografische Verkenning: waar voor 2018 een bevolking van 174.500 mensen verwacht werd werden dat er in werkelijkheid 1500 meer. Dat heeft op twee manieren invloed op de Demografische Verkenning 2018: zowel de uitgangsbefolking als de aannames voor de komende jaren (die immers afgeleid zijn van de cijfers in de afgelopen jaren) zijn naar boven bijgesteld.

Bij elkaar betekent dat dat de verwachte bevolking in 2030 in de Demografische Verkenning zo'n 6000 inwoners hoger wordt geschat.

Veranderingen in leeftijdsopbouw in Nijmegen vergelijkbaar met veranderingen in Nederland

De veranderingen per leeftijdsklasse in Nijmegen, zoals te zien in deze prognose, lijkt veel op de veranderingen die het CBS voor Nederland als geheel berekend:

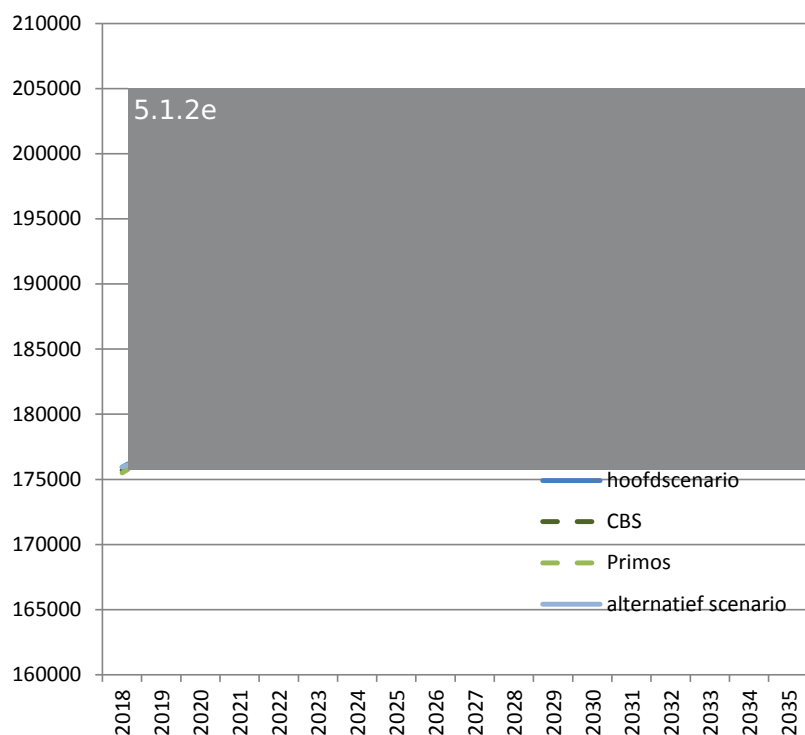
- Relatief sterke toename van het aantal ouderen
- Relatieve afname van het aantal 40-ers en 50-er
- Toename van het aantal 30-ers en jonge kinderen

Figuur 28 Relatieve toe- en afname per leeftijdsgroep, 2018-2030, Nijmegen (DV2018) en CBS (prognose 2017)

Verwachtingen voor Nijmegen in landelijke prognoses

Er worden in Nederland twee landelijke prognoses gemaakt met uitkomsten op gemeentelijk niveau: de regionale prognose van het CBS/PBL en de Primosprognose door ABF.

Figuur 29 Ontwikkeling Nijmeegse inwoneraantal in verschillende prognoses

Beide prognoses verwachten groei in Nijmegen, maar wel in sterk uiteenlopende mate: het CBS berekent een groei die flink hoger ligt dan het hoofdscenario uit, terwijl de verwachtingen uit de Primosprognose redelijk aansluiten bij het alternatieve scenario uit deze Demografische Verkenning.

Prognose op stadsdeel- en wijkniveau

In dit hoofdstuk komen de verwachte ontwikkelingen in de verschillende stadsdelen en wijken van Nijmegen aan bod.

Inleiding

Uiteenlopende ontwikkelingen

Het inwoneraantal van Nijmegen blijft voorlopig doorgroeien. Maar dat hoeft dat niet zo te zijn voor ieder deel van de stad. Net zoals er in de afgelopen jaren wijken waren waar het inwoneraantal terugliep zal dat in de komende jaren niet anders zijn. Ook ontwikkelingen als vergrijzing, vergroening of ontgroening komen niet in alle wijken in dezelfde mate voor. Deze uiteenlopende ontwikkelingen zijn voor het gemeentelijk beleid net zo belangrijk als de bevolkingsontwikkeling op stedelijk niveau. Daarom kijken we in dit hoofdstuk naar de veranderingen in bevolkingsomvang en samenstelling tot 2030 op stadsdeel- en wijkniveau.

Dilemma: maximale aandacht voor wijk/stadsdeel of afstemming met totaal-prognose

Bij het maken van deelprognoses zijn er twee, tegengestelde, uitgangspunten:

- Zo goed mogelijk recht doen aan de bijzonderheden van iedere wijk en ieder stadsdeel
- Afstemming van de uitkomsten per stadsdeel met de uitkomst voor Nijmegen als geheel

De werkwijze die voor de gebiedsprognose is gevolgd is dat eerst voor iedere deelgebied, op basis van analyse van bevolkingsontwikkeling uit het verleden en aannames voor de toekomst, een vooruitberekening wordt gemaakt. De optelling van al deze deelprognoses komt nooit precies overeen met het uitkomsten van de prognose voor Nijmegen. Daarom worden na de berekeningen per wijk/stadsdeel een correctieslag uitgevoerd om de uitkomsten van de wijk/stadsdeelprognose passend te maken met de stadsprognose. De uitkomsten per wijk/stadsdeel worden dus iets aangepast om tot de meest waarschijnlijke ontwikkeling voor de stad te komen.

Welke woningbouwaannames?

De context waarbinnen de stadsdeelprognose is berekend is die van het hoofdscenario uit het vorige hoofdstuk. Dat betekent dat er voor de komende van een woningvoorraaduitbreiding van gemiddeld ongeveer 1000 woningen per jaar wordt uitgegaan. Voor de stadsdeel- en wijkprognose moeten we ook aannames doen over de wijken waarin die uitbreiding plaats zal hebben.

In het Woningbouwprogramma van Nijmegen wordt een overzicht gegeven van bouwprojecten in ontwikkeling, naar wijk. Daaronder concrete plannen, maar ook projecten waarover nog veel onzekerheid is. Deze zachte projecten zijn vooral op wat langere termijn in het bouwprogramma te vinden.

Als een van die zachte projecten uitvalt, of vervangen wordt door een ander project, heeft dat weinig of geen gevolgen voor de stadsprognose. Maar voor de wijkprognose kan zo'n verandering veel invloed hebben.

Onzekerheden in de uitkomsten

Nog meer dan voor de totaalprognose geldt dat de uitkomsten van de wijk- en stadsdeelprognose onzeker zijn. Zeker wanneer je naar leeftijdsklassen binnen stadsdelen gaat kijken betreft het vaak in absolute cijfers kleine groepen. Toevalligheden en afwijkingen van de aannames kunnen daardoor relatief grote effecten hebben op de uitkomsten.

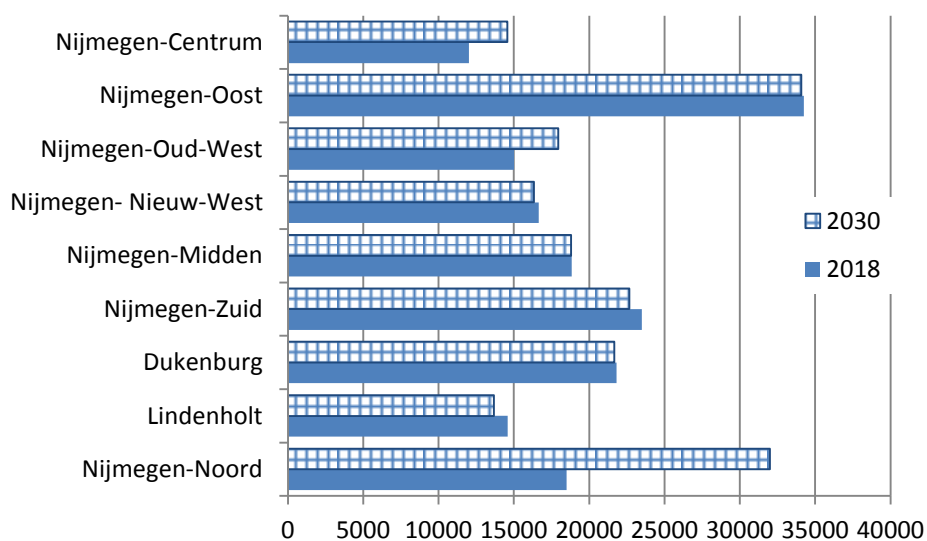
Hoe kleiner het gebied waarover een prognose gaat, des te groter de marges waarmee rekening gehouden moet worden. Daarom wordt voor wijken alleen een globale groei- of krimpindicatie gegeven, terwijl op stadsdeelniveau ook ingegaan wordt op ontwikkelingen in leeftijdsopbouw.

Prognose per stadsdeel

Groei in gebieden waar veel gebouwd wordt

De groei van het aantal inwoners in Nijmegen komt vooral terecht in de wijken/stadsdelen waarvoor veel bouwplannen bestaan: Nijmegen-Noord (Waal sprong), Nijmegen-West (Waalfront) en Nijmegen-Centrum.

In Lindenholt, Zuid en Nieuw-West zal naar verwachting het aantal inwoners licht teruglopen, terwijl het inwonercijfer voor Oost, Midden en Dukenburg ongeveer stabiel blijft.

Figuur 30 Ontwikkeling inwoneraantal per stadsdeel, 2018-2030

Veranderingen in leeftijdsopbouw

Ook als er in inwonersaantal niet veel verandert kan er sprake zijn van een behoorlijke verschuiving in leeftijdsopbouw. Per stadsdeel wordt dat in beeld gebracht in Figuur 31.

De toename van inwoners in *Nijmegen-Centrum* is geconcentreerd bij jongeren, de grootste doelgroep (op dit moment) van woonruimte in het centrum.

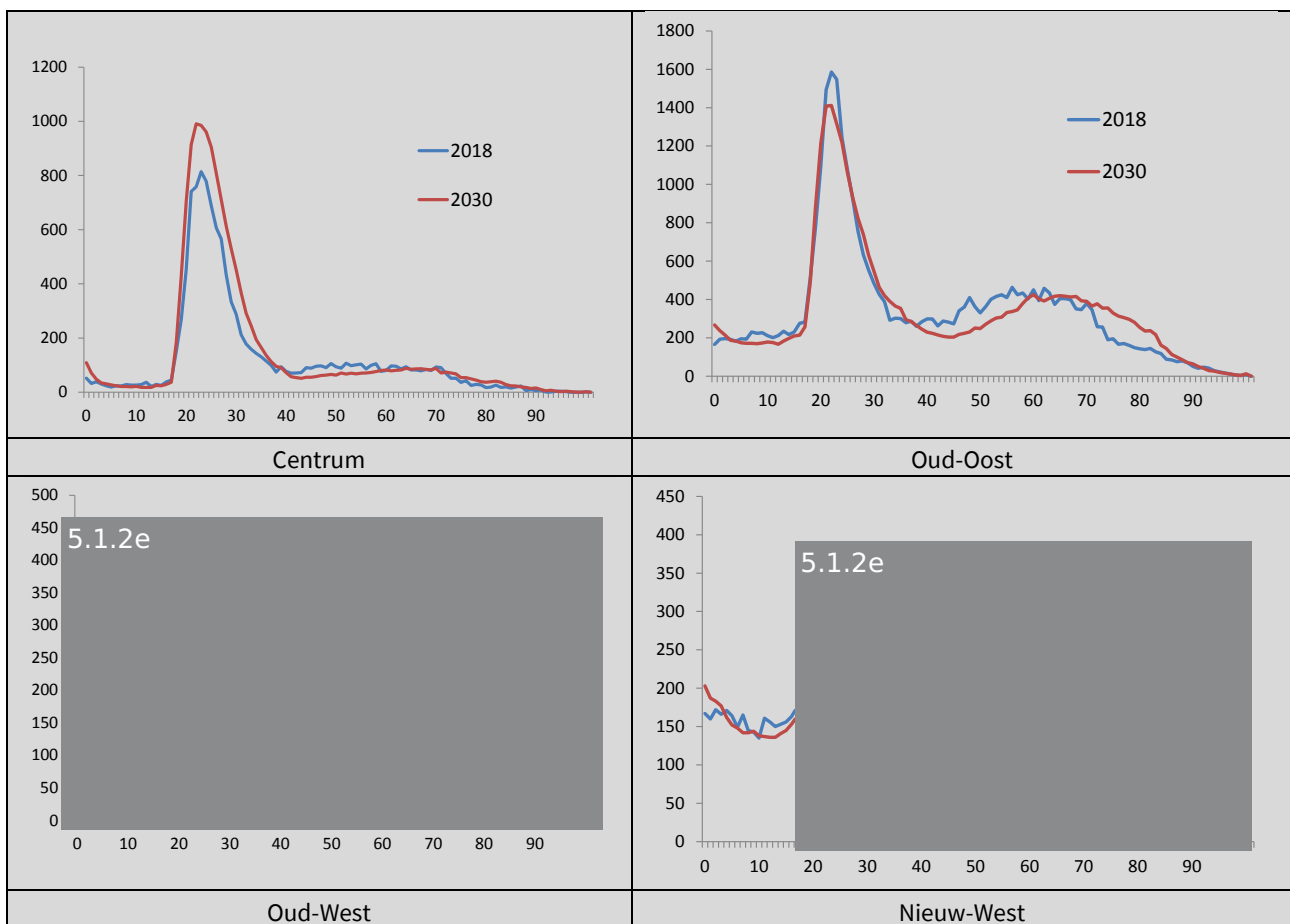
Binnen de in omvang stabiele bevolking van *Nijmegen-Oost* zal sprake zijn van veroudering: de groep 40-ers en 50-ers wordt kleiner terwijl het aantal 70-ers toe zal nemen.

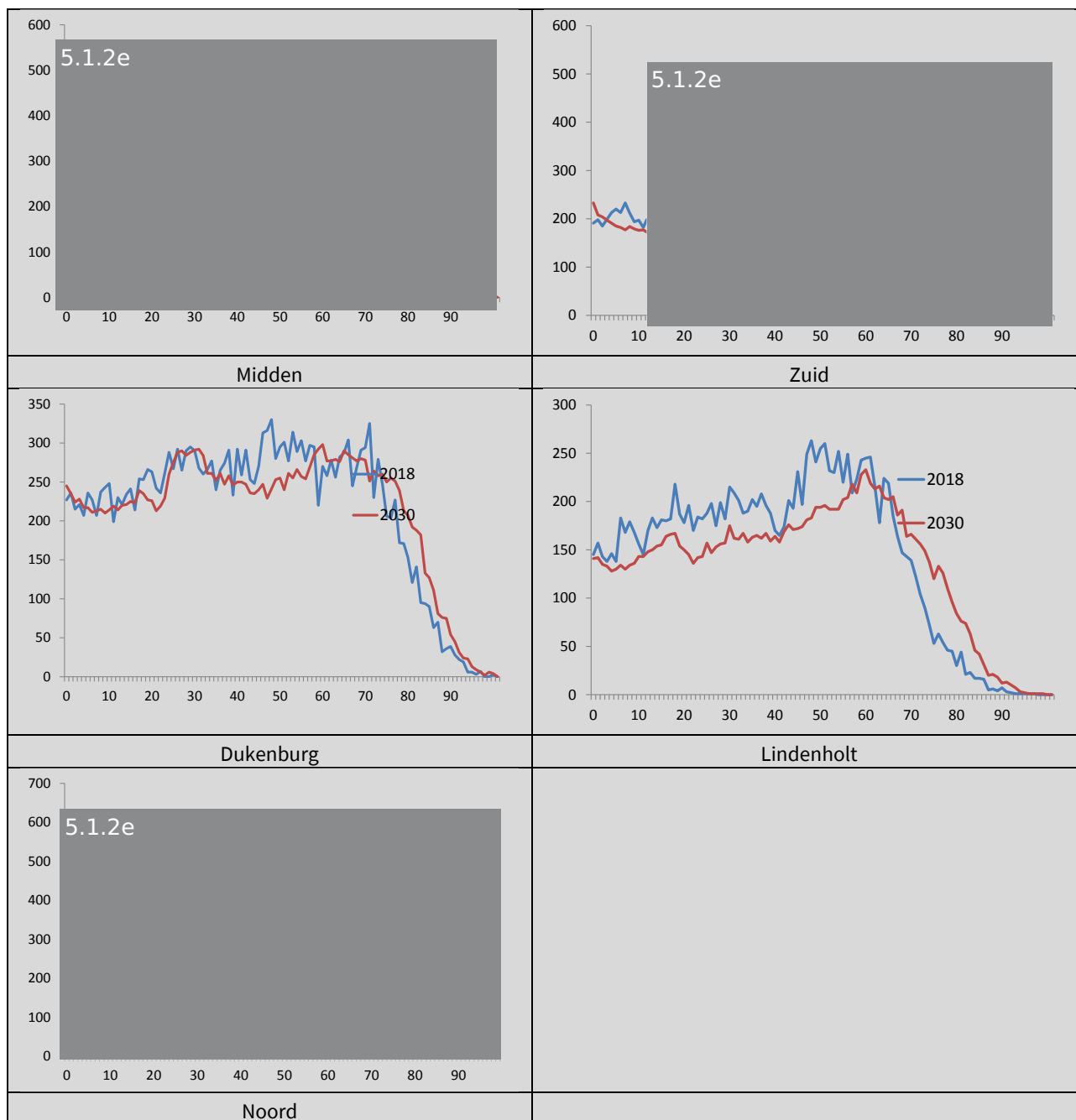
De flinke bevolkingstoename in *Nijmegen-Oud-West* leidt vooral tot meer 30-ers en kinderen. Daarnaast neemt het aantal ouderen toe, ook door het ouder worden van de nu al aanwezige bewoners.

De bevolkingsontwikkeling de komende 10 jaar in *Nieuw-West*, *Midden en Zuid* lijkt op elkaar: terugloop van het aantal 40-ers en 50-ers, en stijging van het aantal ouderen, vooral 70-ers.

In *Dukenburg* en *Lindenholt* zie je dat de groep 70+ toeneemt terwijl, vooral in Lindenholt, de overige leeftijdsgroepen allemaal in omvang teruglopen.

De grote groei in *Nijmegen-Noord* is in alle leeftijdsklassen terug te vinden. In de kinderen en jongvolwassenen is nieuw en vestiging een belangrijke motor achter de groei, bij de tieners en in de oudere leeftijdsklasse heeft ook het ouder worden van de bewoners die er nu al wonen grote invloed.

Figuur 31 Leeftijdsopbouw per stadsdeel, 2018 en 2030

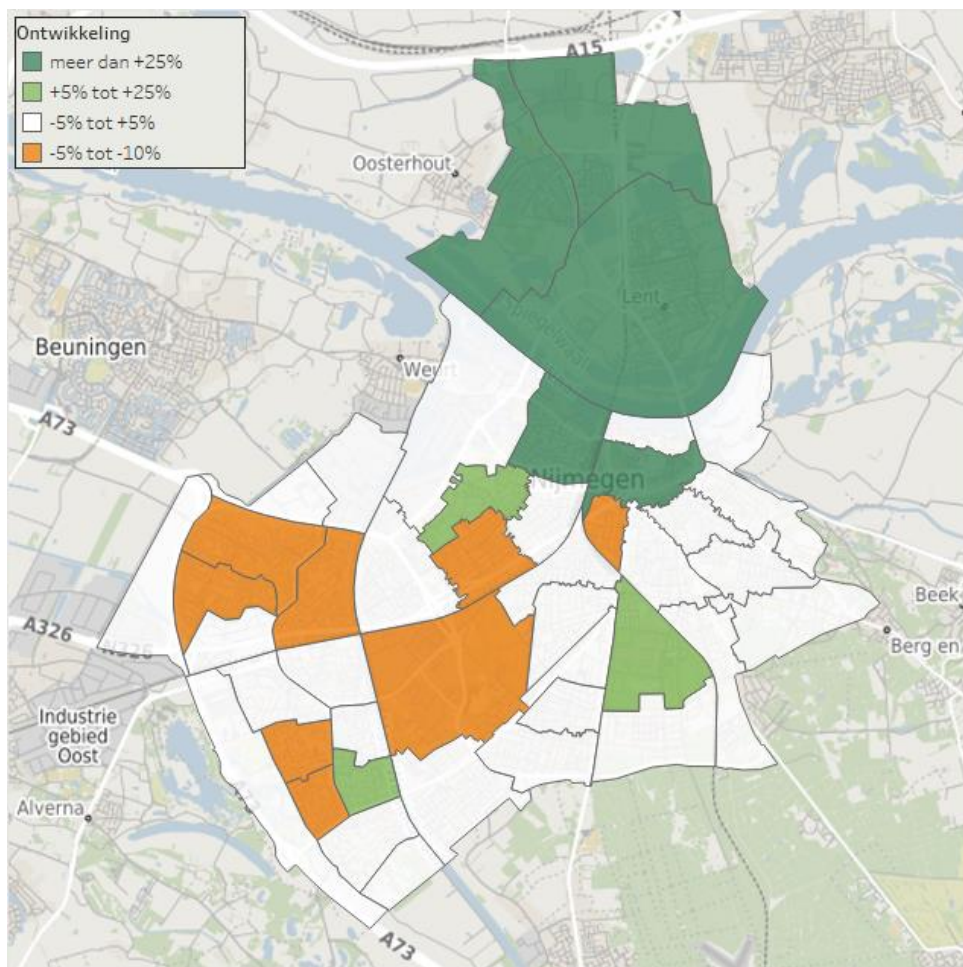
2018	Centrum	Oost	Oud-West	Nieuw-West	Midden	Zuid	Dukenburg	Lindenholt	Noord
0-9	297	1999	1287	1602	1802	2058	2256	1565	3701
10-19	669	3157	1296	1771	1876	2408	2360	1775	2505
20-29	6174	10903	3699	3241	4113	3946	2699	1852	1735
30-39	1493	3305	2382	2285	2385	2740	2664	1992	3570
40-49	860	3178	1797	2036	2284	2717	2852	2084	3207
50-59	960	4070	1885	1992	2410	3369	2868	2373	1905
60-69	860	4018	1518	1614	2130	2676	2740	1967	1094
70-79	516	2273	837	1176	1196	2083	2355	788	542
80-89	173	1072	268	760	573	1295	895	183	201
90+	26	279	38	167	75	212	133	17	35
	12028	34254	15007	16644	18844	23504	21822	14596	18495
2030									
0-9	400	2000	1700	1600	1800	1900	2200	1300	5100
10-19	800	3000	1500	1600	1700	2200	2200	1500	4800
20-29	8100	10700	4100	3100	4000	3600	2600	1500	3600
30-39	2100	3600	3300	2300	2500	2700	2700	1600	5200
40-49	600	2200	1900	1700	2000	2200	2400	1700	5400
50-59	700	3200	1800	1800	2100	2800	2600	2000	4000
60-69	800	4100	1900	1800	2200	3000	2800	2000	2500
70-79	600	3400	1300	1400	1600	2500	2500	1400	1200
80-89	300	1600	500	900	700	1400	1400	500	400
90+	100	300	100	200	100	300	200	100	0
	14600	34100	18000	16300	18800	22700	21700	13700	32000

Figuur 32 Aantal inwoners per stadsdeel en leeftijdsklasse, 2018-2030

Groei en krimp per wijk

Groei of krimp per wijk hangt sterk samen met uitbreiding van de woningvoorraad in een wijk. De sterkste groei (tot meer dan een verdubbeling van het aantal inwoners) is te verwachten in Lent, Oosterhout/Ressen, Centrum en de Biezen. Ook in Hees, Malvert en Heyendaal leidt bouw tot meer inwoners.

Daartegenover staan wijken waar niet gebouwd wordt en juist een terugloop van het aantal inwoners wordt verwacht. Vooral in een aantal wijken in Dukenburg en Lindenholt wordt een terugloop van 5% tot 10% verwacht in de jaren 2018-2030.

Figuur 33 Bevolkingsontwikkeling per wijk, 2018-2030

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	14, 18, 27, 31, 32